

Intentionerne bag og indholdet i Sundhedslovens § 133 om specialtandpleje

Lene Vilstrup
Afdelingstandlæge, MPH, Ph.d.
Sundhedsstyrelsen

1986 kommunal omsorgstandpleje kan tilbydes!

Kommunerne kan tilbyde omsorgstandpleje til personer, der på grund af nedsat førlighed eller vidtgående fysisk eller psykisk handicap kun vanskeligt kan udnytte de almindelige tandplejetilbud.

Vidtgående fysiske eller psykiske handicap omfattede personer, som tidligere var omfattet af lovgivningen om særforborg (åndssvage, epileptikere, vanføre, talelidende, blinde, svagsynede samt døve og tunghøre). Hertil kommer personer med psykiske lidelser, som i henhold til tidligere lovgivning også henførte under særforborgsbegrebet.

Nedsat førlighed blev der ikke langt en fast afgrænsning og kommunerne kunne selv afgrænse målgruppen f.eks. ældre på plejehjem, i beskyttede boliger, hjemmehørende ældre, psykiatriske patienter, fysisk og psykisk udviklingshæmmede personer.

1994 kommunal omsorgstandpleje skal tilbydes!

Kommunerne skal tilbyde forebyggende og behandlende tandpleje til personer der på grund af nedsat førlighed eller vidtgående fysisk eller psykisk handicap kun vanskeligt kan udnytte det almindelige tandplejetilbud

Omfattede beboere på plejehjem samt personer i eget hjem/ældrebolig eller lignende der reelt kan sidestilles med plejehjemsbeboere i henseende til muligheden for at benytte eksisterende tandplejetilbud

Lovbekendtgørelse nr. 411 af 26.maj 1994 af lov om tandpleje m.v.

1994 Indførelse af kommunal omsorgstandpleje

I forbindelse med lovarbejdet til obligatorisk indførelse af omsorgstandplejen i 1994 blev der rejst spørgsmål vedr. tandpleje for klienter omfattet af de tidligere særforbudsbestemmelser.

Beboere på Bistandslovens § 112 institutioner og de psykiatriske sygehuspatienter var ikke omfattet af den nye omsorgstandpleje

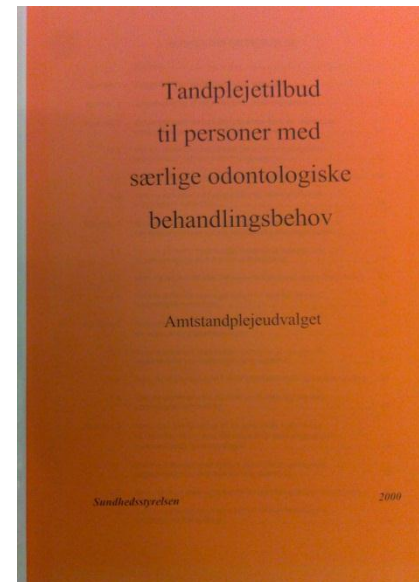
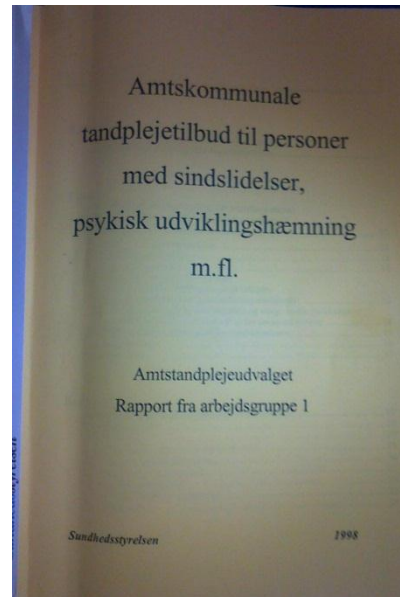

Yvonne Herløv Andersen

Iværksatte i 1996 et udvalgsarbejde (Amtstandplejeudvalget) i Sundhedsstyrelsen som skulle belyse tandplejeforholdene for personer med fysisk og psykisk udviklingshæmning og sindslidende

1998 Amtstandplejeudvalgets rapport "den gule rapport"

Amtskommunale tandplejetilbud til personer med sindslidelser, psykisk udviklingshæmning m.fl.

1998 Amtstandplejeudvalgets rapport / centrale konklusioner

- I vidt omfang **mangler der et reelt tandplejetilbud** til de sindslidende, psykisk udviklingshæmmede samt andre borgere indenfor det tidligere særforborgsklientel samt andre med særligt behov.
- Der er **manglende sammenhæng** i tandpleje for denne gruppe borgere.
- **Behovet for tandpleje** for denne gruppe borgere bliver **ikke imødekommet** i tilstrækkelig grad.
- Hjemmeboende udviklingshæmmede, borgere i kommunale boformer, borgere med kroniske psykiske lidelser der benytter kommunale socialpsykiatriske tilbud er **udelukket fra omsorg⁶standplejen**.

1998 Amtstandplejeudvalgets rapport / centrale konklusioner

Der er etableret **amtskommunale tandklinikker** med specialviden indenfor området, men:

- Amtstandklinikkerne var **ikke landsdækkende**
- Adgang til behandling på klinikken var **uensartet**
- Fungerer på et **uklart lovgrundlag**
- Ofte udelukkende tale om behandling og **ingen forebyggelse** med inddragelse af relevante omsorgspersoner

1998 Amtstandplejeudvalgets rapport / centrale anbefalinger

Det anbefales at:

- **etablere et særligt amtligt tandplejetilbud** for de psykiatriske patienter, de psykisk udviklingshæmmede, samt andre borgere indenfor de tidligere særfororgsklientel og andre med særligt behov, der ikke kan udnytte de eksisterende tandplejetilbud.
- Der skal foretages en **udvidelse af målgruppen for omsorgstandplejen** og foretages en afgrænsning mellem målgruppen for omsorgstandplejen og den nye særlige amtstandplejeordning.

1. januar 2002 Indførelse af Amtstandplejen

Bekendtgørelse af lov om tandpleje nr. 175 af 19. marts 2001

§ 6.a Amtsrådet skal tilbyde et specialiseret tandplejetilbud til personer der på grund af sindslidelser eller psykisk udviklingshæmning ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud i børne- og ungdomstandplejen, voksentandplejen eller omsorgstandplejen.

1. januar 2002

Mål med indførelse af Amtstandplejen

- **Entydig ansvarsplacering** for organisering og planlægning af opsøgende, forebyggende og behandlende tandpleje for sindslidende, psykisk udviklingshæmmede mfl.
- **Ensartet regelsæt** med formål og indholdsbeskrivelse
- **Kvalitet i tandplejetilbud** med samling af særlig viden og erfaring med tandsundhedsforhold og særlige handicap, erfaringsopsamling.
- **Reducere ulighed i tandsundhed** mellem befolkningsgrupper

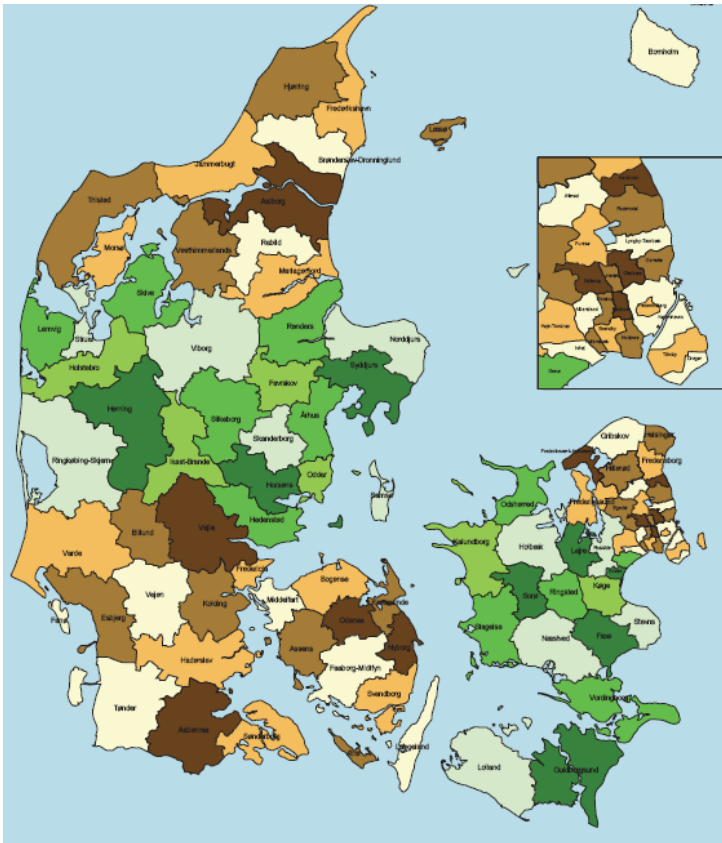

2001 Samtidigt sker en udvidelse af målgruppen for omsorgstandplejen

- **Udvidelsen sker med den del af gruppen af udviklingshæmmede og sindslidende patienter hvor der på grund af ringe egenomsorg og manglende evne til at varetage den daglige hjemmetandpleje er behov for et forbedret tandplejetilbud.**
- **Karakteristisk er denne gruppe ikke kan udnytte de eksisterende tandplejetilbud og ikke kræver specialiseret behandling i amtstandplejen.**

2007 Kommunalreformen/ tandplejelovgivningen inkluderer i Sundhedsloven

- I forbindelse med kommunalreformen overføres amtstandplejen fra de daværende amter til **kommunerne** og ændrer navn til **specialtandplejen**
- Indholdet i tandplejetilbuddet er uændret

2014 Lovgivning specialtandpleje

- Bekendtgørelse af Sundhedsloven nr. 913 af 13. juli 2010
 - Bekendtgørelse om tandpleje nr. 177 af 28. februar 2012
 - Omfanget og kravene til den kommunale og regionale tandpleje. Vejledning Sundhedsstyrelsen 2006.
- www.retsinfo.dk (retsinformation)

2014 Specialtandpleje

Sundhedsloven §133

Kommunalbestyrelsen tilbyder et specialiseret tandplejetilbud til sindslidende, psykisk udviklingshæmmede, m.fl. der ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud i børne- og ungdomstandplejen, praksistandplejen eller omsorgstandplejen

Børne og
ungdomstandpleje

Praksistandpleje

omsorgstandpleje

2014 Specialtandpleje

Sundhedsloven §133

Amtstandplejeudvalget skønnede i sit arbejde, at cirka 31.000 personer vil have behov for et særligt specialtandplejetilbud

- **Sindslidende voksne, svær psykisk sygdom 7.500**
- **Psykisk udviklingshæmmede voksne 19.000**
- **Andre med betydelig og varig funktionsnedsættelse f.eks. Personer med cerebral parese, autisme, hårdt ramte sklerose patienter (ca. 1500/ landsplan)**
- **3000 børn**
- Ud af denne samlede gruppe skønnes cirka 8.000 personer, efter visitation i specialtandplejen, at kunne modtage behandling i omsorgstandplejen

2014 Specialtandpleje

Sundhedsloven §133

Karakteristika for specialtandplejens patienter

Aalborg Psykiatriske Sygehus

- **Betydeligt og varigt nedsat funktionsevne, primært en psykisk funktionsnedsættelse men ofte fysiske tillægshandicaps**
- **Omfattende behov for sygepleje- og pædagogisk bistand**
- **Nogle vil være indlagte på psykiatriske hospitaler, distrikpsykiatriske ordninger/boformer efter serviceloven eller regionale almene ældreboliger**

Bo og dagtilbud Musvaagevej

2014 Specialtandpleje / visitation

Sundhedsloven §133

Visitation/ direkte henvisning til specialtandplejen

- **Visitation sker på grundlag af faglig bedømmelse af patientens evne og mulighed (funktionsnedsættelse) for at benytte de øvrige tandplejetilbud**
- **Direkte henvisning kan foregår for personer med ophold i/på: psykiatriske hospitaler, distriktpsikiatriske ordninger, boliger efter serviceloven, almene boliger for ældre**

2014 Specialtandpleje / visitation

Børn og unge under 18 år der har behov for et specialiseret tandplejetilbud, der ikke kan tilbydes i børne- og ungdomstandplejen skal visiteres til behandling i specialtandplejen eller regionstandplejen

2014 Specialtandpleje/ organisering

Kommunen kan organisere specialtandpleje ved:

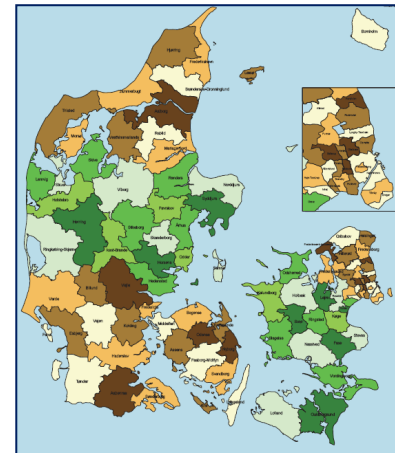
• **Etablere egne offentlige klinikker**

• **Indgå aftale med privat praksis**

• **indgå rammeaftale med andre kommuner eller regioner**

2014 Specialtandpleje /

Sundhedsloven §133

karakteristisk for patienter, der er indvisiteret til specialtandpleje

- **har særlige problemer med at benytte tandplejen og med at udvikle hensigtsmæssige**
- **der skabes mulighed for, at patientens manglende evne kompenseres ved et nært samarbejde med de persongrupper, som omgiver patienten i det daglige.**

2014 Specialtandpleje/ indhold

- 1. Generel og individuel forebyggelse,** tandplejeinstruktion for den enkelte samt systematisk undervisning og oplysning m.v. til nøglepersoner omkring patienten
- 2. Regelmæssige undersøgelser af tand-, mund- og kæberegionens sundhedstilstand.**
- 3. Behandling af læsioner, sygdomme og funktionsforstyrrelser i tand-, mund- og kæberegion,** således at denne bevares i god funktionsdygtig stand under hensyntagen til den enkeltes samlede tilstand
- 4. Tandbehandling i generel anæstesi**

2014 Specialtandpleje/ kvalitet

- **personalet i alle elementer af specialtandplejen skal besidde den fornødne viden om de funktionsnedsættelser, som man møder hos patienterne**
- **Med specialtandplejetilbudet bør der finde såvel kvalitetssikring som vidensopsamling sted, således at det igennem systematisk dokumentation til stadighed er muligt at dokumentere resultater og videreudvikle behandlingsmetoder**

2014 Specialtandpleje/ egenbetaling voksne

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at personer over 18 år, der modtager et tilbud om specialtandpleje **selv skal betale** en del af udgiften til tandpleje, må dog maksimalt udgøre 1775 kr. pr. 1 januar 2014.

(patienten må dog ikke betale mere end det ville have været tilfældet under den alm. sygesikringsoverenskomst)